

24

1775, 32.

QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI
AN
INVUTILIS OMNINO SIT
RENVNCIATIO CONDICTIONIS
INDEBITI

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE

200
D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESS. PVBLIC. ORDINAR. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITERAR. DVISBURGENS.

SOCIO

IN AVDITORIO IVRIDICO

DIE VIII IVLII ANNO MDCCCLXXV.

DEFENDET

IOANNES CHRISTOPHORVS SCHVMANN

LIPSIENSIS.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

AN
INVUTILIS OMNINO SIT
RENVNCIATIO CONDICTIONIS
INDEBITI

---

§. I.

CEum, qui *sive mobilis, sive immobilis res sit, sive quantitas, quam non debebat, at, vel ex errore, vel facti ignorantia se debere alteri, putabat, soluit vel praestat, posse id, quod indebite datum, repetere, trivissimi iuris est, Fundamentum autem huius condictionis POMPONIVS in L. 14. *π.* de *condict. indeb.* ex aequitate deduxit. Scribit enim: *Nam hoc natura aequum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletiozem.* Et PAVLVS in L. 15. *pr. eod.* affirmat eandem esse naturalem. Quapropter merito notam merentur, qui hanc actionem *stricti iuris* esse adfirmant. Ea enim actio, quae ex aequitate provenit, vel cuius fundamentum in naturali iure positum, nunquam *stricti iuris* esse*

A 2

potest

potest, quippe semper aequitas stricto opponitur iuri. Sic MODESTINVS in *L. 25. π. de LL. iuris rationi* opponit *aequitatis* benignitatem. Imo clariora sunt PAPINIANI verba in *L. 66. π. de Cond. indeb. Haec*, inquit, *condictio ex bono et aequo introducta*. Nec me mouet, quod dicant, non exigi posse vsuras hac condictioe. Cedo, quod non veniant vsurae in hoc iudicium, sed causa non est, quod sit stricti iuris iudicium. Esset forsan huic argumento aliqua vis, si obiectum huius negotii esset quantitas nummaria. At condictio haec ad quascunque, vt diximus, res accommodata. Sic apud PAVLVM in *L. 12. π. de Cond. indeb. vsumfructum* condici tanquam indebitum videmus. Porro apud POMPONIVM in *L. 19. §. 3. π. eod.* Pamphilus repetitur hac condictioe. Idem POMPONIVS in *L. 22. eod.* applicat condictioem hanc *ad iter* condicendum. Et generalem causam exhibet PAPINIANVS in *cit. L. 66. quod alterius apud alterum sine causa deprehenditur, reuocare*. ALTERIVS generale vocabulum, omne, quod in patrimonio est, denotat. Iam quomodo quaestio vsurarum moueri posset, cum vsurae sint tantum pecuniae seu fortis accessio. Patet itaque, vsuras haud exigi, quia obiectum in genere quaelibet res est, non solum quantitas, nec quantitatis ratio habetur, quia quantitas est, sed quia ad res refertur.

§. II.

Non sufficit autem indebitum aliquod solutum esse tale videlicet, ad quod soluendum vel plane nulla, vel saltem naturalis non adest obligatio; requiritur maxime, vt illa indebiti solutio ex errore facti seu ignorantia facta sit, quare VLPPIANVS in *L. 1. §. 1. π. de Cond. indeb.* adfirmat, cum *qui sciens se non debere soluit*, repetere non posse. At? quid si solutio ex errore iuris venerit, an cesset condictio. Equidem CONSTANT, et MAXIMIANVS. AA. in *L. 10. C. de lur. et facti ignor.*

ignor. supplicanti *Araphiae* cuidam rescripsere: *Cum quis ius ignorans indebitam pecuniam soluerit: cessat repetitio. Per ignorantiam enim facti tantum repetitionem indebiti soluti competere tibi notum est.* At non obstante hoc rescriptorespicendum est ad personas errantes. Cum enim leges nonnullis hoc dederunt beneficium, ut ignorare ius licitum sit, non est dubium, quin eae personae, quamvis iuris errorem commiserint, tamen admittantur ad conditionem. Et cum quilibet praesumitur scire iura, cum cuiusvis civis et subditi communis sit obligatio, sibi leges, ad quas suas actiones normare debet, cognitae reddere, semper error facti praesumendus, donec alter probet, alterum errasse in iure, quae vero exceptio pondus habitura non est, si errans ab ipsa lege contra iuris ignorantiam defendatur. Nec solventis sufficit error, quippe in accipiente error esse debet, accipiens enim, qui scit, nihil alterum debere, accipiendo efficit, ut fortuita conditione conveniatur, quae grauior est indebiti conditione.

§. III.

Non vero solum ad hanc conditionem producendam error in indebito requiritur, sed potest quoque ea actio de vero debito tanquam indebito institui, siquidem error non ipsum debitum afficit, sed personae solutio facta, cui nihil debebatur. Fac me Titio debere CC. soluo hoc debitum Caio, quem errans creditorem meum habueram. An repetitio locus sit, quippe solui, quod debebam, et sic proprie indebitum dici nequeat. Sed salua res est; quamquam enim debitum sit, respectu Titii, non aequè debitum est, si ad Caium respicias, et ratione huius omnino indebitum habendum, quod repeti potest. Plura non addo de hac conditione, quippe *Io STRAVCH. GRIEBNERVS* et maxime *Iulius PACIVS* de hac conditione ex professo egere.

§. IV.

Iam his praemissis ad causam dubiam nostram propositam. Malitia hominum, qua saepissimae factum, ut lis alteri mota sit, ubi plane nulla agendi causa iusta adesset, causam dedit, ut *εὐρηματα* inuenta sint, quo sibi prospiciunt, ne ab aduersario circumueniantur, vel deficiente iure conueniantur ex fraude. Quapropter in conuentionibus non inutiliter semper variae renunciaciones adhibitae, quae eam habent rationem, ut per illas renunciaciones alteri caueatur, ne postea, si agat, quod suam non adimpleat obligationem debitor, exceptionibus vexari possit, et ex his renunciacionibus replicam actor impetret, qua reum excipientem repellat. Hinc et interdum fieri potuit, ut is, cui ab alio soluebatur, a debitore solvente exigeret renunciacionem conditionis indebiti, idque ea intentione, ne postea, si facta solutione debitor in eam incideret forsitan adeo erroneam opinionem, se nihil debuisset, conditione indebiti vexare posset accipientem creditorem. Quae ergo potest: an huius renunciacionis aliquis possit esse usus. Videamus quid sentendum.

§. V.

Negant fere omnes conditioni huic indebiti neque expresse neque per equipollentia verba renunciari posse, eamque in sententiam MENCENIVS in *Theor. et Praxi* τ. h. t. §. 13. varias adducit leges, quarum argumento hanc probare intendit. Imo causam adfert, quae utique hanc opinionem defendit, et quae in rei veritate posita. Sicuti enim is, qui hanc conditionem instituturus est, necessario debet soluisse ex errore, imo et error in accipiente adfuerit necesse est; ita renuncians a parte sua, se debitorem reputans, pari errore inductus, renunciauit, et creditor se debitum iuste accipere credens, pari errore renunciacionem accipit. Quapropter

pter cum et in solutione non minus ac in renunciatione ab utraque parte error causam contineat, recte consequuntur, hanc renunciationem omni modo inutilem fore, et si postea appareat indebite solutum quid esse, non obstante renunciatione locum esse indebiti conditioni.

§. VI.

Haec quidem omnia recte se habent; at STRYCKIUS ad *Lauterbachium h. t. v. renunciationem* in eam abit sententiam, ut credat, renunciatione iurata cessare conditionem. Quis non videt, hanc opinionem superstructam esse nimiae superstitiosi iurisiurandi. Quamvis quidem sancte custodiendam censeam conscientiam a periurio committendo, ne diuinam Maiestatem laedat, cui iurantes religionem exhibemus; tamen nec maiores effectus tribuendi iuriiurando, quam qui religioni conueniunt, nunquam autem religio vera patitur, ut alter eius praetextu suo laedatur perfecto iure. Quapropter arbitror, nec iuratae renunciationi id tribuendum esse, ut conditionem indebiti amittat iurato renuncians, nam et error causam dat iuri iurando, qui putat se vere debere, et probabile non est ob id, quod iurauerat, se iuri suo perfecto renunciare voluisse, si sciuerit, se non debere, hoc est, ob iurisiurandi religionem liberale alterum non praesumendum.

§. VII.

Ad quid? Si quis indebiti conditioni ita renunciauerit, videlicet, ut, si postea appareat, indebite solutum quid esse, velle se, donationis titulo creditor ex errore solutum retineat. An et haec renunciatio non excludat conditionem recte, quaeri potest. Et verior videtur opinio, omnino renunciatione in hunc modum facta, cessare postea, si manifestum fiat, quid indebite solutum esse, ipsam indebiti conditionem. Cum enim

ex

ex posteriori verborum declaratione aperte animus soluentis liberalis appareat, mutatur voluntate renunciantis indebiti solutio in liberalitatem seu donationem, quae legibus contraria per se non est, donatio vero nullam admittit reuocationem ex capite indebiti, hinc necesse est, ut amplius locus non sit indebiti conditioni. Consentit BERGERVS in *Oecon. Iur. L. III. Tit. VI. Th. VII. n. 7.* scribens, *nisi de animo donandi liquido constet.* Sed id saltem videtur monendum, ne illa liberalitas legibus contraria sit. Quapropter, si quis summam M. solidorum indebite soluat, addita renunciatione indebiti conditionis sub declaratione intentionis donantis, si indebitum manifestetur postea, ni iudicialiter illa renunciatio confirmetur, vix est, ut ultra D. Solidos effectum habeat, quin quae excedunt hanc summam, donata haud videntur, et omnino repeti possunt conditione, quia liberalitas modum a legibus praescriptum excedere non debet.

UNIVERSITÄT
SACHSEN-ANHALT
LEIPZIG

Leipzig, Diss., 1775 A17

ULB Halle

3

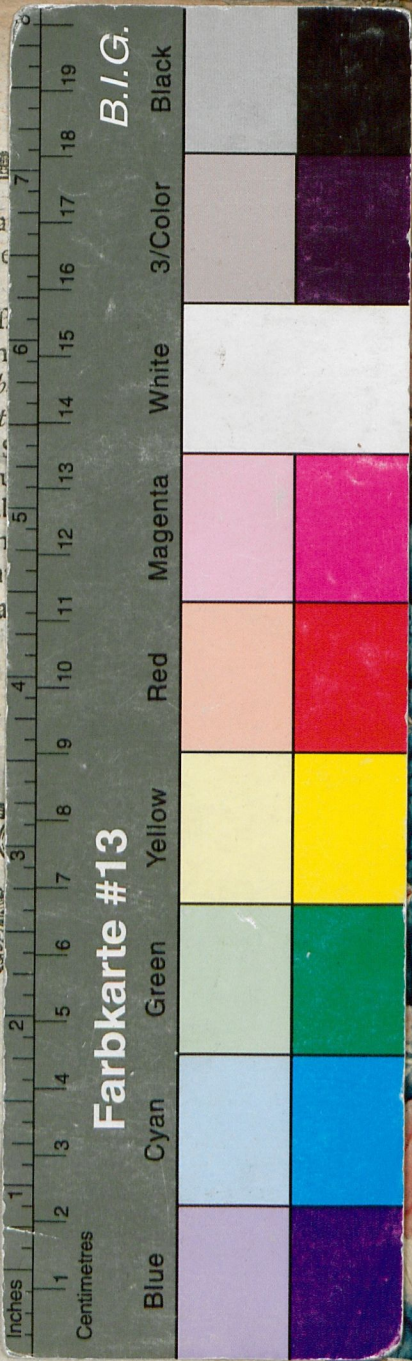
003 719 030

SB

AD 18

24

1775, 32.

QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI
AN

INVTILIS OMNINO SIT
RENVNCIATIO CONDICTIONIS
INDEBITI

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE

P 230
D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESS. PVBLIC. ORDINAR. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITERAR. DVISVRGBENS.

SOCIO

IN AVDITORIO IVRIDICO

DIE VIII. IVLII ANNO MDCCCLXXV.

DEFENDET

IOANNES CHRISTOPHORVS SCHVMANN

LIPSIENSIS.

LIPSI AE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

